‘De pandemie’ vanuit ‘echt links’ perspectief beschouwd

4 december 2024

De huidige politiek ‘links-progressieve’ partijen, media en opiniemakers hebben het contact met hun oorspronkelijke machtsbasis verloren. Principes als vrijheid en zelfontplooiing, rechts- en baanzekerheid, economische solidariteit en internationale samenwerking en vrede, hebben plaatsgemaakt voor extreme kapitaalherverdeling van armen naar rijken, afbraak van sociale cohesie en maatschappelijke verbanden, een radicaal autoritaire overheid, mensvervangende technologieën, eenheidsmedia en meningenmanipulatie. Ook zijn oorlog en wapens nu geaccepteerde politieke

middelen voor ‘progressief’ denkenden. In onderstaande artikel uit de Berliner Zeitung schetst de Zwitserse historicus en oprichter van Linksbündig Zwitserland, Tove Soiland, de achtergronden van de zogenaamde Covidpandemie vanuit oorspronkelijk links perspectief.

Foto: Pixabay

Geen samenzwering noch toeval: wat was de Corona-crisis?

Onze auteur Tove Soiland pleit voor een politiek-economische interpretatie van de coronacrisis. De kern is de opkomst van een wereldwijde ‘bioveiligheidsstaat’.

Dit is een open source artikel. Berliner Verlag biedt alle betrokken partijen de mogelijkheid om teksten aan te bieden met relevante en professionele kwaliteitsnormen.
In verband met de fotorechten zijn de foto’s uit het artikel niet overgenomen.

De inconsistenties van de Corona-tijd stapelen zich hoog op en zijn al lang goed gedocumenteerd, voor degenen die het willen waarnemen. Dit geldt voor de doeltreffendheid van maatregelen in kwestie, alsmede voor het vermeende gebrek aan alternatieven voor drastische maatregelen zoals lockdowns en de daaruit voortvloeiende “bijkomende schade” die vanaf het begin te voorzien was.

Dit geldt echter ook voor de politieke invloed op het zogenaamd neutrale wetenschappelijke discours, de roemloze rol van het RKI (RIVM van Duitsland, red.) en de daaropvolgende twijfelachtige juridische beslissingen. En het is van toepassing op de discussies over vaccinatie en de verplichting om te vaccineren, evenals voor de nog steeds onopgeloste oversterfte sinds de vaccinatiecampagne begon. Het is bovendien irritant met hoeveel agressieve verdediging en onwetende desinteresse zowel van de mainstream van de medische wereld als de media, tot op de dag van vandaag hebben gereageerd en er grotendeels nog op reageren. Het meest onbegrijpelijke blijft echter de volledige koelbloedigheid, waarmee links nog steeds de rampzalige gevolgen van lockdowns in het globale

zuiden negeert.

Iedereen die met het oog op deze schandalige lange lijst betoogt dat dit een aantal ongelukkige toevalligheden waren, dat de politiek om begrijpelijke redenen overweldigd was in het licht van een geheel nieuwe situatie, er is hier geen samenhang, dat de wereld gewoon complex is en dat de onvoorziene omstandigheden hierbij moeten worden doorstaan, hoeft niet verbaasd te zijn als extreemrechts opkomt. Het geheel laat zich dan zo interpreteren, toegegeven weliswaar op enigszins grove wijze, dat deze inconsistenties in een context worden geplaatst, zodat ze weer logisch zijn.

Erger nog: zelfs als je niet gelijk hebt, maar op het verduidelijken van de tegenstrijdigheden en inconsistenties blijft staan en daarmee suggereert dat het hier om een reeks uit overbelasting voortkomende fouten gaat; wie beweert dat de vermeende Alternativlosigkeit (beweren geen alternatief te hebben, red.) een politieke beslissing was en geenszins een wetenschappelijke noodzaak had, die ziet zichzelf als 'extreemrechts' en 'complotdenker' bestempeld.

Lokatie: De Thermiekbel. Aanmelding niet nodig. Kosten: €5,00 contant.

Een verkeerd aangeboden alternatief

Is dit verkeerde alternatief waarmee we momenteel worden gechanteerd echt de enige optie? Kan iemand alleen in het toeval of in een samenzweringstheorie

geloven? Iedereen die zich tegen deze chantage wil verzetten, moet dit verkeerde alternatief afwijzen en proberen een onafhankelijke, derde positie te bereiken. Maar als de Corona-crisis geen samenzwering was van een paar slechte, machtige mannen, noch puur toeval – wat was het dan?

In het volgende deel zal ik beargumenteren dat de reacties van de staat op het vóórkomen van het nieuwe coronavirus moeten worden geplaatst in de context van een wereldwijde plan inzake *bioveiligheid* dat militair van aard is. Bedoeld wordt veiligheid binnen het militaire begrippenkader, dat veiligheid in de eerste plaats opvat vanuit het oogpunt van biologische bedreigingen. Voor een dispositief (of plan, red.) omvat het echter niet alleen een bepaalde manier van denken en de perceptie van het probleem dat ermee samenhangt, maar ook alle praktische instrumenten die nodig zijn om ze in realiteit te maken.

Ik wil betogen dat deze perceptie van *de bioveiligheid* de neiging heeft om de nieuwe manier te worden om westerse laat-kapitalistische samenlevingen te besturen. Hoewel dit de autoritaire neigingen van het neoliberalisme voortzet, brengen deze opvattingen van *bioveiligheid* tegelijk met het steekwoord 'bescherming van het leven' in een geheel nieuwe en met linkse waarden verenigbare vorm, die dit autoritarisme in ongekende mate helpen te accepteren.

Gezondheid als een militair principe

Om te zeggen dat de zogenaamde corona-beschermingsmaatregelen hebben gediend om het leven te beschermen, is zo'n beetje gelijk aan het stellen dat het Pentagon dient om het leven te beschermen. De verklaring is niet helemaal verkeerd. In de logica van de bedenkers is het zelfs juist. Deze logica komt voort uit een militaire manier van denken, die zich heeft ontwikkeld in het kader van een complex van supranationele netwerken, die we nauwelijks kennen en waar we veel te weinig aandacht aan besteden.

Deze netwerken verbinden internationale organisaties zoals de WHO, GAVI, CEPI of de Eco Health Alliance, megastichtingen zoals de Rockefeller Foundation of de Bill & Melinda Gates Foundation en – vaak verbonden met de militaire – onderzoeksinstellingen zoals het Center for Health Security aan de Johns Hopkins University, een complex dat meestal en enigszins eufemistisch wordt aangeduid als *een publiek-privaat partnerschap* en dat ik verwijzend naar Simon Elmer als

Global Biosecurity aanduidt. Het is belangrijk om te begrijpen dat de natiestaten uitvoerend zijn voor de concepten van de Global *Biosecurity* State, zij zijn niet de actoren zelf.

Het sociale beeld van dit militaire denken stelt bijvoorbeeld dat de samenlevingsproblemen niet in de eerste plaats politiek van aard zijn, maar moeten worden opgevat als een kwestie van veiligheid en uitsluitend technologische oplossingen vereisen. De problematische bedreigingen zijn sociale onrust en natuurlijke virussen of bioterrorisme. Er is geen verschil in dit systeem tussen sociale conflicten en natuurgebeurtenissen, omdat beide om dezelfde antwoorden vragen.

All-Hazard Approach of *One Health* wordt vervolgens in de *taal Biosecurity* genoemd: of het nu gaat om de inperking van virussen of opstanden, beide zijn veiligheidsrisico's die de samenleving in haar samenhang bedreigen. Omdat ze echter risico's willen voorkomen – het sleutelwoord hier is *All-Hazard Preparedness* – en risico's per definitie altijd bestaan, wordt dit paradigma op de lange termijn gericht. Er is geen 'daarna' omdat dit al weer een 'ervoor' is: 'Na de pandemie is vóór de pandemie', en dat zou het ook moeten zijn. Het gaat bij *One Health* – het concept van *Biosecurity* gaat om een interactie tussen mens, dier en milieu als één gezien moet worden – om een biotechnologische herbenoeming van wat in deze logica als verouderde sociale theorie 'samenleving' wordt genoemd, en wel onder het mom van 'gezondheidsveiligheid'. *Bioveiligheid* is militair van aard, verpakt als gezondheid.

Het *Biosecurity* Concept heeft zijn wortels in de oprichting van Johns Hopkins University, die in 1998 werd opgericht als het *Center for Civilian Biodefense Studies* en werd in 2003 omgedoopt tot *het Centre for Biosecurity* voordat het in 2013 zijn huidige, minder militair klinkende *Center for Health Security* kreeg. Het achterliggende idee van veiligheid gaat terug tot het einde van de Koude Oorlog.

Zoals Paul Schreyer (onafhankelijk journalist, red.) heeft opgemerkt, was men in de kringen van het Amerikaanse militaire apparaat eensgezind van mening, dat toekomstige gevaren minder van door vijanden van de VS gestarte oorlogen zouden uitgaan, dan van interne gevaren van terreur, epidemieën en andere biologische incidenten, die als gezondheidsbedreigende rampen de nationale veiligheid in zijn geheel zouden kunnen bedreigen.

Bioveiligheid als beheer van de crisis van de kapitaalaccumulatie

Het lijkt er op dat dit bioveiligheidsdenken op verschillende niveaus voorziet in wat het door crises geteisterde kapitalisme momenteel nodig heeft. Of anders gezegd, dit denken past in bepaalde mate bij crisisbeheersingsstrategieën van het laat-kapitalisme. Deze crisis kent vele aspecten, maar die allemaal rond een kernprobleem draaien: het kapitalisme verkeert al geruime tijd in een seculiere stagnatie*, waardoor de winst in de producerende industrie nauwelijks op peil te houden is. Aangezien de winst per aantal geproduceerde stukken voortdurend afneemt als gevolg van de rationalisatie, blijft alleen de volume-uitbreiding van de productie over. Omdat we allen van mobiele telefoons zijn voorzien, wellicht nog een tweede koelkast kunnen gebruiken, maar niet voor zeven, stuit deze volume-uitbreiding uiteindelijk niet alleen op een ecologische limiet. Marx noemde dit het 'tendentiële val van de winstvoet'.

Sinds de jaren zestig hebben we te maken met een gestage, steeds onderbroken daling van de productiviteitswinsten, die voor een korte tijd is onderbroken, en kapitaalbezitters kunnen alleen winst maken met deze productiviteitswinsten. De zogenaamde Industrialisatie 4.0 verandert niets aan deze zwakte. Integendeel, het versnelt deze trend omdat de snelle vervanging van de arbeid het potentieel voor verdere productiviteit nog sneller zal hebben benut door technologie.

Het effect van deze stagnatie van de totale sociale productiviteit is dat er vandaag de dag alleen maar aanzienlijke winsten kunnen worden behaald in de zeer speculatieve financiële sector, die tot uiting komt in een gigantische uitbreiding van het geld sinds de financiële crisis in 2008, die niet langer een basis heeft in de reële economie. Deze speculatieve zeepbel heeft de prijs van financiële crises die voortdurend bedreigend en steeds groter wordt op de achtergrond, en autoritair crisisbeheer is dan weer nodig om deze trend te stoppen.

Het is echter onmiskenbaar dat crises vanuit het perspectief van kapitaalbezitters heel nuttig zijn: als gecontroleerde devaluaties – van het eigendom van mensen, maar ook van kleiner privé-eigendom – maken ze nieuwe lucratieve investeringsmogelijkheden mogelijk. David Harvey spreekt in deze context van een echte onteigeningseconomie, die hij "accumulatie door onteigening" noemt. Het is daarom een groot misverstand om te geloven dat de economische krimp in

de wereld, veroorzaakt door de lockdowns, een bedreiging zou vormen voor de kapitalistische productiewijze; het tegenovergestelde is het geval.

Voor de bevolking betekent dit alles echter vooral een verlaging van de levensstandaard. En dit is waar het *bioveiligheidsdenken* een rol speelt. Het onderdrukt de opstanden die worden verwacht in de loop van dergelijke verlagingen. Belangrijker is dat het ons een nieuwe manier van leven brengt – en dat stond centraal bij de lockdowns – dat ons doet wennen aan digitale armoede. Daarmee bedoel ik niet dat de armen in de Sahel geen toegang hebben tot internet. Omgekeerd denk ik dat de digitale manier van leven een aparte vorm van verarming is, die niet als zodanig lijkt, omdat het tegelijkertijd linksecologische waarden dient: digitale wandelingen om de natuur te beschermen, steden van 15 minuten om het klimaat te beschermen, achter het beeldscherm zwemmen om de stranden te beschermen. Digitalisering is in de eerste plaats een vorm van verarming, omdat het al tientallen jaren in het zuiden van de wereld aan de gang is en nu ook zijn weg vindt naar het wereldwijde noorden: wat in veel landen in het zuiden van de wereld toch nooit is geboden – reizen, doktersbezoeken, onderwijs, fysiotherapie – moet nu worden vervangen door de goedkope variant van een app.

Verlaging van de levensstandaard in het wereldwijde noorden

Wat het *Biosecuritydenken* bereikt in termen van het verlagen van de levensstandaard in het noorden van de wereld, kan in vier punten worden samengevat.

Ten eerste betekent *Biosecurity* het vervangen van het economisch zwakke gezondheidsconcept door industriële producten met een hoogwaardige toegevoegde waarde. In plaats van menselijke zorg, komt technische apparatuur in beeld die de arbeidsintensiteit van zorgwerk vervangt door een industrieel vervaardigd product of een digitale service – bijvoorbeeld een therapie-app – om hiermee de productiviteitscrisis tegen te gaan. Met apparaten is, althans op korte termijn, nog steeds winst te maken, met zorgwerk nauwelijks. Integendeel, de steeds groeiende zorgsector is verantwoordelijk voor de stagnerende algemene sociale productiviteit. En daarom moet, volgens de logica, in deze sector, het arbeidsintensieve en dus laagwaardige handwerk en zorgwerk met een lage

toegevoegde waarde worden vervangen door zeer technologische processen.

Dit verklaart ook waarom aan het begin van de coronacrisis het meest voor de hand liggende niet werd gedaan, wat ook de meest effectieve bescherming voor de bevolking zou zijn geweest: een enorme investering in verplegend personeel, bijvoorbeeld met een verdubbeling van de begrotingsposten voor zorg in alle zorginstellingen. Het tegenovergestelde gebeurde: ziekenhuizen werden ook gesloten tijdens Corona, bedden verminderd, afdelingen fuseerden. We hebben, zo beschouwd, met een *actief gestimuleerde* personeelskrimp in de gezondheidszorg te maken, en niet alleen met een gebrek aan personeel. In die zin kan worden gezegd dat de Corona-maatregelen onder auspiciën van de *bioveiligheid* een gerichte technologische bekering waren, om nog niet te zeggen: een aanval op de zorgsector.

In aansluiting hierop kan men ten tweede *Biosecurity*, in navolging van Andrea Komlosy, als poging zien om de zogenaamde MANBRIC-technologieën als nieuwe kerntechnologie en gezondheid als nieuwe kernsector van een nieuwe accumulatiecyclus te presenteren.
MANBRIC staat voor *Medical, Additive, Nano-, Bio-, Robotics, Info- und Cognitive Technologies*, d.w.z. de technologieën die bij voorkeur in het kader van *bioveiligheid* worden toegepast. Hoewel deze technologieën geen duurzame oplossing voor de productiviteitscrisis mogelijk maken, maken ze al een tijdje winst in bepaalde sectoren.

In deze context staan, en dat zou het derde punt zijn, de door *Biosecurity* nieuw gecreëerde producten, producten die het nodig heeft voor de voorbereiding en controle van de pandemie. Amrei heeft vastgesteld in hoeverre dit complex ook wordt geassocieerd met de uitvinding van nieuwe producten, die in het jargon van de WHO PHEIC-producten worden genoemd. PHEIC staat voor *Public Health Emergency of International Concern*, een noodsituatie op het gebied van gezondheid van internationaal belang. Het assortiment voor een dergelijke PHEIC varieert van tests en beschermende materialen tot medicijnen, maar vooral over vaccinaties. Het is belangrijk om dit altijd alles op voorraad te houden, het voortdurend aan te passen en te produceren voor de hele wereldbevolking. Een enorm aanjaagprogramma voor de economie.

Het belangrijkste punt lijkt mij echter dat deze ontwikkeling een zeer specifieke vorm van onderdrukking van opstand is door isolatie en manipulatie van

perceptie. Dit gaat in het bijzonder ook over het *voorkomen* van rellen: geïsoleerd voor het scherm en volledig verward, omdat we door de permanente informatievloed (die ons altijd tegelijkertijd onwetend maakt), niet langer in staat zijn om te formuleren wat onze zorgen en belangen eigenlijk zijn. Dit is niet langer nodig, want een taskforce en een crisiseenheid hebben in plaats daarvan al lang de het articuleren van onze behoeften op zich genomen. Als geen enkel onderwerp meer politiek en de samenleving slechts een biotechnologisch probleem is, dan is er geen behoefte meer aan politieke articulatie.

Autoritair kapitalisme met linkse acceptatie

Biosecurity lijkt te wijzen op de overgang van een liberaal model van het kapitalisme naar een model van beperking. Waarbij, en dit is het nieuwe ding over de constellatie van vandaag, het autoritarisme van deze beperkingen te midden van de samenleving zeker kan zijn van grote acceptatie.

In het licht van dit gedachtegoed – en de onvoorwaardelijke steun die haar ideologie van de overgrote meerderheid van links ontvangt – lijkt de grote opwinding over 'schokkende' verkiezingsresultaten het werkelijke punt te missen: het gevaar van dit conglomeraat van militair denken, het paradigma voor de bescherming en opschorting van de politiek.

Het echte gevaar lijkt mij daarom momenteel minder van rechts uit te gaan dan door deze toch al moeilijk te begrijpen en daarom nauwelijks tastbare aspecten van linkse waarden, kapitaalbelangen en supranationale, westers kapitalistische netwerken, die zich samen hebben gevonden onder het gedachtegoed van *Biosecurity*. Een gevaar dat zich weet te vermommen als een links project onder het mom van "het leven beschermen" en een beroep doet op solidariteit, ook al is het waarschijnlijk de meest uitgebreide aanval van het kapitaal op ons leven in de geschiedenis van het kapitalisme tot nu toe.

Laten we terug gaan naar het begin: de beschrijving van de opkomst van een nieuwe manier van regeren is geen samenzweringstheorie. Laten we niet de fout maken om onszelf te beroven van enige mogelijkheid van kritische sociale theorie uit angst voor een dergelijke framing. Dit zou betekenen dat we de denkwijze van *bioveiligheid* volgen, die wil dat de samenleving al lang wordt vervangen door iets

puur biotechnologie.

*Seculiere stagnatie treedt op wanneer het inkomen per hoofd van de bevolking relatief hoog is en de geplande besparingen de geplande investeringen overtreffen als gevolg van een te hoge gemiddelde spaarquote. Dit veroorzaakt een langdurig krimpproces dat pas tot stilstand komt bij een zodanig laag niveau van nationaal inkomen dat de geplande besparingen en geplande investeringen weer gelijk zijn. De economie blijft dan op dit niveau. (Bron) (red.)

Over Tove Soiland

Tove Soiland is historica. Ze is medeoprichtster van Linksbündig, een Zwitserse politieke organisatie die zich inzet voor de aanpak van de coronaviruscrisis vanuit een uitgesproken links perspectief. Ze is ook lid van het collectief Feminist Lookdown.

Dit is een bijdrage die werd ingezonden als onderdeel van ons Open Source initiatief. Met Open Source geeft de Berlijnse uitgeverij alle geïnteresseerden de kans om teksten aan te bieden met inhoudelijke relevantie en professionele kwaliteitsnormen. Geselecteerde bijdragen worden gepubliceerd en geëerd.

Deze bijdrage valt onder de Creative Commons licentie (CC BY-NC-ND 4.0). Ze mag vrij hergebruikt worden door het grote publiek voor niet-commerciële doeleinden, op voorwaarde dat de auteur en de Berliner Zeitung gecrediteerd worden en elke bewerking uitgesloten is.Deze bijdrage valt onder de Creative Commons-licentie (CC BY-NC-ND 4.0). Het mag vrij worden hergebruikt voor niet-commerciële doeleinden onder vermelding van de auteur en de Berliner Zeitung en met uitsluiting van elke bewerking door het publiek.

Het originele artikel vindt u hier.

Vertaling: Paul de Bruijn